

NYIRI KÖZLÖNY.

Hetilap a társadalmi élet, gazdaszat, ipar és kereskedelem köréből.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagy-Orosi-utca 993-ik sz. a.</p> <p>Kéziratok nem küldetnek vissza. Bérmertelen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.</p>	<p>Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési árak:</p> <p>helyben házhoz hordva vagy postai szétküldéssel: Egész évre . . . . . 4 frt. Fél évre . . . . . 2 „ Évnyegyenként . . . . . 1 „</p>	<p>Hirdetések díja:</p> <p>Minden 4 huszabos sor vagy ennek térfoglalata egyszeri hirdetésért 5 kr., többszöri hirdetésért 4 kr. minden beiktatásnál. — Bélyegdíj minden igtatásért külön 30 ujkr. Nyilttérben minden háromhuszabos sor 20 ujkr.</p>
--	--	---

Előfizetési felhívás

„NYIRI KÖZLÖNY“

című hetilap második évnyegyedére.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Évnyegyedre . . . . . 1 „

Hirdetésekre nézve, t. ez. előfizetőink 25%-nyi kedvezményben részesítettek.

A kiadó-hivatal.

A nyiregyházi Sóstóról.

(Folytatás.)

A midőn a Sóstót, mint a görvély-betegségnek egyik legjobb gyógyszerét ajánlom, figyelmeztetem még a szülőket azon, műnyelven prophylacticusnak nevezett (bajt megelőző) hatásra, melyet a Sóstó tekintetben gyakorol. Bevallom magam is, hogy ez állítás, miszerint a Sóstó bizonyos bajnak kifejlődését gátolni képes, a szerénytelenség színét viseli, és ezért engedelmet kérek, ha kissé bővebben kifejtvén nézeteimet, elmondandom, mikép értelmezendők eme szavaim.

Nincs betegség, melyre az életmód, az étrend stb. nagyobb befolyással bírna, mint a görvély-betegség. Gyakran láthatjuk, hogy, a mennyiben bizonyos családokban e betegség mint öröklött baj előfordul, a gyermek görvélybetegségei hajlammal már születik, és miglen az egyik szerencsés viszonyok folytán, kellő ápolás, jó fris levegő, helyesen választott étkezés által szerencsésen megmenekszik, a másik, e szerencsés viszonyokat nélkülözvén, folytonosan sanyalódik, és ha később meg is gyógyul, már annyi sok szervi elváltozáson ment keresztül, miszerint a köznépek kifejezését használhatom, hogy „elnyomrodott“. — Igaz, hogy nem tudjuk, mikép fejlődött volna ugyanazon két gyermek ellenkező viszonyok

között, de annyi tagadhatlan, hogy az életmódnak, az étrendnek a testi kifejlődésre nagy befolyása van. — Vannak természetűdösök, pl. Moleschott, kik egy nép erős vagy gyenge voltát, hajlamait, szokásait, sőt jellemét is, a bevett eledetek minőségéből származtatják, sőt emlékszem egy franczia író idevágó művére, melyben egész komolysággal állítatik, hogy még a női erkölcsök — egyéb okok, nevelés stb. után, az eledelektől függnek. (E bár kissé túlzott, de nem egészen szellemnélküli műnek egyik trivól kritikusa, kérdi a szerző urat, hogy mily eledetek mozdítják elő a női hűséget, a csapodárságot, kacérságot stb. A szerző természetesen adós maradt a felelettel.) Annyi azonban megczáfollhatlan igazságnak veendő, hogy különösen a fejlődés, a gyermekélet korszakában, a test kiképződése, a testalkat minősége, a jövő egészségnek alapja, az életviszonyoktól föltételeztetik.

A görvélykór azon betegségek sorába tartozik, melyek letolyása kiválóan a test tápláltságának minőségétől függ, és így mindazon tényezők, melyek a test táplálására kedvezően hatnak, a görvélykór nagyobb kifejlődését többé kevésbé gátolni képesek.

E tényezők között különös figyelmet érdemelnek a sós fürdők, melyekről részint idevágó közvetlen kísérletek, részint évszázados tapasztalatok alapján bizton állithatni, hogy a test kifejlődését előmozdítják, a fejlődésben levő szervezetet erősbitik, tehát a görvélykórra kedvezően hatnak. — (Műhry, egy igen jó hírből többször tapasztalta, hogy a haj az első sós fürdők után nagyon kihull, később azonban igen buján, erősen és gyorsan nő.)

E szempontból állítottam czikkem elején, hogy a nyiregyházi Sóstó a görvélykórnak bizonyos határig, megelőző szere, és mint olyant újra ajánlom közönségünk figyelmébe.

Vagy hogy kissé gyakorlatiában fejezzem ki magam, ha gyermekek első éveikben feltűnően halvány arczszímmel bírnak, mely igen hamar és könnyen felpirul, ha ajkaik feltűnően pirosak, álluk széles, orruk és felső ajkuk kissé dagadt, a nyakon apró mirigydagok vannak, különösen pedig ha a gyermekek nagyságukhoz képest nagyon könnyűek, mivel csontjaik nem elég sulyosak, vegyék a szülők e tüneteket, mint a görvélykór első jeleit, és különösen ily esetekben tulajdonítok a vezetésemre bizott fürdőnek feltűnő jó hatást. A gyermekek csakhamar elvesztik halvány színüket, daganataikat, erősbödnök, és a mire különös sulyt fektetek, testsúlyok feltűnően növekedik. Tavál és harmadéve tized-mérleget vitetem a Sóstóra, és jegyzeteim szerint 36 gyermeket tettem e részbeni kísérlet tárgyává. E jegyzeteim igen pontosak és megbízhatók, mert ha épen időm nem volt, inkább félbehagytam e kísérleteket, és e kísérletek nyomán mondhatom, hogy a test sulya feltűnően növekedett a Sóstó használata folytán.

Tekintetbe vettem minden idevágó körülményt, hogy például a gyermek növése által is gyarapodik a test sulya, és ezért megmértem hasonló nagyságu gyermeket, ha nem fürdött, meghatároztam a sulygyarapodást fürdő nélkül és fürdő használata folytán, szóval figyelembe vettem minden számításaimra befolyható tényezőt. Végre félreértés kikerülése végett megjegyzem, hogy sulygyarapodás alatt korántsem azt értem, hogy példánl fürdő után többet nyom a gyermek, mint fürdő előtt, hanem csakis a végeredményt. *)

(Vége köv.)

Dr. Baruch.

*) A mult számban közölt első czikkemben értelemzavaró sajtóhiba csuszott be, a midőn az mondatik, hogy az első 5—6 fürdő ¼ óránál tovább vételem. A „nem“ szó kimaradt. En azt akartam u. i. kifejezni, hogy az első 5—6 fürdő ¼ óránál tovább nem vételem.

Munkaerő-hiányról.

A közel tavasz új remények-, de új gondokat is hoz a földművelő számára. — Aggodalommal néz a tavasz nyílásának elébe, nem tudja, hogy az kedvező leendő reményteljes veteményeinek fejlődésére. Nem következik-e ismét be — a már szinte meghonosult késői fagy, és utána mindent leforrázó aszály, de főként nem ok nélkül aggódik, az egy pár év óta általánossá vált munkaerő hiánya fölött, mely a természet elemi csapásaitól megkímélt természet végeredményében könnyen problématicussá teheti.

Sok mondatott már az uralgó munkaerő-kalamitásról, de kevésbé tudtuk ezideig hasznosítani. Azért nem árt ezt időnkint szellőztetni, egyszer csak találja a gazdaközönséget oly szerencsés dispositióban, melyben hajlandó lesz azt kellő figyelemre méltatni.

Ha a kézimunka hiányának okát ott keressük, honnan az valóban származik, akkor a helyett hogy e fölött kétségbeesünk, és sívár panaszokba törnénk ki, inkább örülnünk kellene honunk közgazdasági emelkedésének és csilhatatlan jelen. — Mert kétségtelen az, mikép politikai helyzetünk jobbra változása, a földművelés, ipar s kereskedés terén oly élénkséget, mondhatni — lázas tevékenységet idézett elő, mikép annak csak természetes következménye — ha minden találató munkaerőt absorbeál. — De főképpen azon körülmény, mikép a haszonbérleti rendszer elterjedvén, megszűnt a régi parlag- és legelőgazdaság, a mennyiben a haszonbérlo kénytelen minden alkalmas darab földet művelés alá venni, — hogy előmenetele lehetséges legyen.

A nagy árterek is művelés alá kerültek, a nagy állandó hadsereg a legjobb erőket letoglalja, — ki fog csodálkozni, ha ennyi egyszerre fölmerült tényező a munkás kezeket keresetté tették.

Barátkozunk még e gondolattal — mikép a munkaerőbeni szükség még nagyobb mérvéket is fog ölteni. — E crissisen minden virulásnak indult állam, melynek nagyobb földművelése van, átesett. — Ezt mi sem

kerülhetjük ki, — a különbség csak annyi: mikép Anglia, Franciaország, és Észak-Amerikában az rövid ideig tartott, a mennyiben a földművelés által teremtett közvagyonsodás csakhamar nagyszerű gyáripárt szült, melynek jótékony visszahatása a földművelésre rögtön abban nyilvánult, hogy nyáron által munkásait rendelkezésére bocsátá. Mi ezen — mindenkifölött üdvös tényezőre a közel jövőben, okoknál fogva nem számollhatunk. Azért folyamodjunk idejében azon egyetlen eszközhöz, mely azt pótolni képes. — És azok: a gazdasági gépek. — Higgye el a kegyes olvasó, mikép erre nagyon reállik a közmondás: il n'y a que le premier pas, qui coûte; a mennyiben csak az első gépért nehéz pénzüket kiadni. Ha egyszer egynek birtokában megismertük annak jó tulajdonait, és általa nyert kényelmet, utolsó fillereinket is egy másiknak megszerzésére szánjuk. — Ez türelmes jó szolga, oly okosan és zugalódás nélkül végzi munkáját, nem koresmázik, nem fekszik a nap heve elől árnyékba, mindenkor szolgálatunkra áll, és mily csekély fizetésért! mindössze vonóerő, és kevés olajból áll követelése.

A gépeknek megszerzése is meg van könnyítve, számos gépyáraink között létező verseny által, melyek jólhítel helyekre örömet adják gyártmányaikat részletfizetésekre is.

Kisebbségek együtt tarthatnának gépeket. Az associatio korszakában élünk, melyben már elkopott azon régi közmondás: hogy „közös lónak tőrös a háta.” — Itt lesz mindjárt a burgonya-, kukorica- és répavetés ideje. — Ezeket még vidékünk sok nagyobb — de kisebb gazdáink általában kézzel szokták kapálni, a mi a legnagyobb munkaparasztlás, és semmivel sem jobb, mint ha azt lókapa, és töltőgető ekével végezzük. — Erre csak az kívántatik, hogy géppel, sorozó után, vagy barázdába vetessenek. — Egy lókapa és töltőgető eke — ökor fogattal is könnyen és jól bemunkál naponként 3—4 hold földet, ez 15—20 ember munkájának felel meg. — Minő segítség és kényelem ez! — Ára ezek darabjainak 16—20 frt. Ne irtózzunk a kísér-

Hasonlóvá lett a francia nép egy folyamhoz, mely a vihar korbácsolására iszapját veti felszínre.

A Lajos halálát követő napon, 1793. jan. 21-én, Mária Antoinette folytonos ájuldozások közt egész nap ágyán maradt. Úgy látszott, hogy különben nem közönséges lelki erete egészen megtört a fájdalom óriási sulya alatt, mely szívére nehezedett, s melyhez minden vigasztalás hozzáférhetlen volt. Elzártta magát a világtól, egyedül hullatá a kétségbeesés könyveit s halálát ohajtotta, mely már nem messze volt, mert naponként követelte fejét a tömeg.

Férje halála után még darabig a Templébe volt zárva, de aug. 2-án reggel 2 órakor felkölték s felolvastak előtte egy rendeletet, mely pöre lefolytáig a Conciergeriet rendeli börtönéül. Megdöbbenés nélkül hallgatta s néma búcsút vett sógornéja Erzsébet hercegnőtől s léányától. Okt. 13-án értesíték, hogy vád alá van helyezve, s más nap csinálalt öltözve, nagy csendőrkísérettel ment át a néptömegben, mely a törvényszéki palota folyosóját előzönlötte, s helyet foglalt a vádlottak padján. Midőn a terembe belépett, a tömeg némi ámulattal szemlélte. Szemei a sirástól és álmatlanságtól mélyen esők, de még hajdani fényökben ragyogtak. Szépége, mely egykor megszédíté az udvart és kápráztatta Európát, nem látszott többé, de

lettől, és tapasztalandjuk, mikép sok kézimunkát nélkülözhetünk, mit eddig nélkülözhetlennek tartottunk.

X. Y.

ÚJDONSÁGOK.

± Folyó hó 25-én volt a helybeli ág. ev. egyház alapkövetételének századik évforduló napja, melyet a hívek ájtatos istentisztelettel megünnepeltek.

V Szabolcs megye lakossága az ez évben végrehajtott népszámlálás eredménye szerint 263129. Ebből nő 133242; férfi 129887; a nők száma a férfiakét 3355-el haladja meg.

V A felső tiszavidéki gazdasági-egylet igazgató választmányja f. hó 30-án Nyiregyházaan ülést tart.

V A megyei bizottmányi közgyűlések jövő hó 5-én veendik kezdetüket. — A fölmerülő érdekes tárgyakat közelebbi számunkban fölemlítendük.

V Örömmel értesültünk, miként a megyének egy — évtizedek óta táplált — oaja a teljesebb stadiumába lépett. Ugyanis a „Szabolcs megyei kórház egylet” a megyei bizottmány együttes lépési folytán a m. k. belügyminiszter készségeit jelentette ki, hogy ha az imént említett tényezők egy a szükségletnek megfelelő kórházat állítanak, azt nyilvános közkórházi jelleggel fölruházassák, s az abban elhelyezendő betegek ápolási költsége — a mennyiben az illetők fizetni nem képesek, — az országos alaplól fedeztessék. Miután a megye az említett egylet körödjaul jelenleg is szolgáló telket s összes épületeket, továbbá az u. n. Lazarettum-alapot, nem különben a kórház egylet, összes alapítványi tőkéit — mely utóbbi két összeg mintegy 40000 fott tesz — már előbbre és célra följánlotta: nem kételkedünk, miként egy „Szabolcs megyei nyilvános közkórház” mielőbb létre jön.

— A Kállóban felállítandó reáliskola mint a pesti lapokból tudjuk, az országpénztárából fog föntartatni, miután a képviselőház a szükséges költségeket megszavazta. E tárgyban lapunknak egy igen tisztelt barátja szakavatott cikket küldött be hozzánk, szívesen engedünk volna helyet lapunkban, ha az az országgyűlés határozata előtt érkezik hozzánk, de most — az ügyet már befektetnek tekintjük.

*** (Reményi Edénék) városunkban f. hó 20-án adott második hangversenyéről — miután az érdemleges zenebírálólatnak lapunk számára leendő megírására egy első

nyomait még ki lehet venni. Nő volt, ki nem követel semmit elvesztett rangjából, de ki nem mond le méltóságáról. — Birai elnöke kérdé: „Mi az ön neve?” — „Nevem Mária Antoinette de Lorraine” — felelé. „Ön állapota?” — „Lajos volt francia király özvegye.” — „Ön életkora?” — „Harminchézt év.” Hosszas kihallgatás után végre az esküdtsek félrevonult, s egy óra mulva felolvasták előtte a halálos ítéletet. Szótlanul, a megindulás legkisebb jele nélkül hallgatta végig. Hallgatásba burkolta magát, mely még egyetlen sérthetlensége vala.

Másnap reggel 4 órakor levitték a terembe, melyben a halálra ítélték várják a hóhért. Innen irt egy megható levelet sógornéjához Erzsébethez: „Október 15-én reggel fél öt órakor. Testvérem! hozzád intézem utolsó leveletem. Elítéltettem, de nem becsultam halálra, mert ez csak a vétkeseket éri, hanem hogy egyesüljek bátyáddal. Mint ő, ártatlan, remélem, hogy az utolsó pillanatban hozzá hasonló szilárdságot fogok tanusítani. Mélyen sajnálom, hogy el kell hagynom szegény gyermekeimet; te tudod, hogy csak értők és érted élek; érted, ki barátságod által mindent feláldoztál, hogy velünk légy. — Fiam ne feledd soha apja végszavait, melyeket én itt írték: ne igyekezzék soha megboszolni halálunkat. Bocsánatot kérek mindazoktól, kiket ismerek. Elleneimnek megbó-

T Á R C Z A.

TÖRTÉNELMI ALAKOK.

F. Barnától.

(Vége.)

IV.

Mária Antoinette.

A nagy emberi eseményeknek mindig visszahatása van a képzeletre, s azt némelek, kik különös képességgel bírnak magokban egyesíteni a benyomásokat, kétszeresen fokozódva érzik.

Mária Antoinette királyné férje kivégeztetésére egész szívében megrendült.

Nem csak férje iszonyatos halála, s nem csak a mult és jelen marczangolta szívét, hanem felgondolva a helyzetet, átlátta, hogy az ő életének is elébb-utóbb áldozatul kell esnie, s eliszonyodott a jövőtől.

Mert már ekkor a forradalom pusztá önkényy és lázadásá fajult, mely minden létjogosultságát elvesztette. A nélkül, hogy jogosult és észszerűen indokolható eszmék érvényesítésére törekedett volna, a vagyon és értelmiség rovására, lassankint a proletariátusok és esztelenek uralmává nőtte ki magát, mely minden nap vérrel táplálkozott.

rangu szakférfiu becses ígérteit bírjuk, ezáltal elég legyen röviden csak annyit mondani, hogy az — a közönség lelkes fogadása mellett igen sikerült. Sir Ignácné asszony-ság, ki a játékon czél iránti tekintetből közreműködni szives volt, Tárkányi Béla „Moha-csi temetés” című költeményét kitünően szavalta. — A tiszta jövedelem felét: 65 fót, miként értesültünk. Reményi a városunkban működő jótékony nőegyletek, s a r. cth. egyház orgonájának alapja között osztá fel. Ez utóbbi célra tehát, a multkor említett összeggel együtt, Reményi 82 ft 50 krt adakozott, s így e tekintetben is beváltá évekkel előbb adott szavát. Megjegyezzük végre, hogy művész hazánkfa városunkban mulatása alatt főt Simon Endre esperes urnál volt szállva, s általa a legkitünőbb magyar vendégszeretettel fogadtatt.

† (A felső szabolcsi tiszszabályozási társulat) márt. 20-án tartott közgyűlést Lónyay Menyhért elnöklöte alatt. Élénk vita fejlődött ki az iránt, hogy a töltesrendszer egyáltalában fentartassék-e. — A legkülönfélébb indítványok tétettek. Némelyen a Szamosnak más mederbei vezetését ajánlották. Végre azonban Lónyay nézetei fogadtattak el. Ő ugyan is nem a töltes rendszerben látja a hibát, hanem épen hogy e töltesek készítésénél gazdálkodunk, azaz azok nem elég jól készítették. Szerinte töltesek által föltéve, hogy elég szilárdan és jól építettek, a czél el lesz érve. Határozatba ment, hogy minden birtokos egy egy hold föld után egy köb-öl földet tartozik évenként a tölteshez vívi-e, s szállításért 60 frtnyi kárpótlást kap, a ki e szállítást nem teljesíti, a birtokának megfelelő földet a társulat a birtokos költségén szállítatja, illetőleg a birtokos a munkabér és a 60 kr közötti differenciát tartozik megfizetni. A pénzförössokra nézve kedves tudomásul vétették, hogy az országgyűlés tiszszabályozási költségekre 1 millió forintot ajánlott föl, és hogy e millióból 500.000 ft. a felső tiszszabályozási társulat vidékének javára utalványoztatik.

— József főherczeg, a honvédség főparancsnoka, a honvédség megsemmelése céljából tett körútjában Nyiregyházát is szerencselátendí. Szivesen várjuk.

— A tiroli énekesek, Rainer Lajos vezérlete alatt jelenleg Debreczenben tömeges látogatás mellett naponként rendeznek előadásokat. — f. hó 29- és 30-án átutazólag nálunk is két hangversenyt rendeznek a Nagyvendéglo teremében. Nevezett énekesek

csátok minden rosztat, melyet ellenem elkövtetek stb. Isten veled kedves jó testvérem! Bár e levél hozzád juthatna! Egész szívemből öllelek, valamint szegény drága gyermekeimet... Istenem! mily szívszakgató örökre megválni tőlük! — Isten veled, Isten veled!... hadd ne foglalkozom már egyébbel, csak az örökkévalósággal stb.” Levelet több ízben összecsofolá, mintha az képes volna ajkai melegt és könyeit átadni gyermekeinek. Aztán buzgón imádkozott s néhány óráig csendesen aludt. Felébredvén, fekete ruha helyett — mit férje halála óta viselt — ártatlansága jeleül fehér ruhát öltött. Vállait fehér kendő takarta s haját fehér fejtövé, egyedül ennek fekete szalagja emlékeztetvén a gyászra és özvegységre. Tizenegy órakor a csendörök és bakók beléptek szobájába, s ő ez utóbbiak által zugulódás nélkül hagyta megkötötti kezeit s velök együtt szilárd léptekkel távozott a Conciiergeieből. — Ugy akart meghalni, mint királyné.

A láthatárt hideg őszi köd borítá, de azért az ablakok, házfedelek és fiúk tele voltak nézőkkel, kik szidalmazák az „osztráknót”. Irtózással ült fel a nyilt kocsi s gyóntatóját visszautasítá. A tömeg gunyszavaira és nevetésére arczán a pir és sápadtság váltak fel egymást; s látható volt, hogy koronkint erővel fogai közé szorítá alsó ajkát, mint ki egy éles fájdalom sikoltását nyomja el.

működéséről a lapok általában igen elismerőleg nyilatkoznak. Az „A. H.”-ban a következőket olvassuk: „A társulat előadásai az operette-féle színházi mulatványokkal mind művésziesség, mind eredetiség és mulattatóság tekintetéből teljesen kiállják a versenyt; és az előadott darabok ugy eredetiségök, mint meglepőleg szabatos és gyönyörködtető kivitelök miatt valósággal élvezetesen szepék és mulattatók. A társulat Raineren kívül, 5 nő és ugyanannyi férfi tagból áll; a dalokat Prandl Terézia ezterával, testvére Izabella pedig gitárral kísérik; és azt mondatni, hogy mindegyik tag művészes hanghajlékonysággal tesz eleget feladatának. Rainer Lajos kituno, kellemes bariton; Döndl Mari meglepő mélységű alt, Michaelis pedig gyönyörű tiszta basszus; azonban a többi nőtagok mind egyikenek előadása is sajátoság kellemmel bír; és rendszeren mindegyik darabot olyan szépen, vagy mulattatólag és meglepő sajátosságokkal adják elő, miszerint nem könnyű elhatározni, hogy az esténkint hallatni szokott 14—16 darab közül melyik a legszebb, mulattatóbb s érdekesebb.”

KÖZGAZDÁSZAT.

Az erdőtalajnak mező-gazdászati cézlokra használásáról.

Bárminő gazdászatk mindenkor az a célja: a talajt ugy használni, hogy lehető legnagyobb hasznót hozzon. Ezen tétel bizonyításra nem szorul, mert minden gazda törekvése oda irányul, hogy birtokát mennél jövedelmesebbé tegesse. Nem lehet tehát elegendő esodálkozni, ha még most is léteznek olyanok, ki a jövedelem ezen fokozatása elébe akadályokat gördítenek, pártolva a talajhasználat korlátozását. Értjük itt azon erdő-törvényeket, melyek azt rendelik, hogy tekintet nélkül a talaj minőségére, mindig erdő tenyésztessek ott, a hol jelenleg erdő áll. Nem czélunk ezen tévely ellen sikra szállani; megtették azt már avatottabbak, és az erdészet legnagyobb tekintélyei is ellene nyilatkoznak. Csak azt kívántuk megemlíteni, hogy az erdő törvényes kényszer után csak oly talajon tartassék fenn, melynek termőképesége, ha arról az erdő letarolattik, minden tekintetben megsemmisül, s hogy minden más erdőtalaj felett a birtokos kedve szerint szabadon rendelkezhessek, a ki is a legbiztosabban tudja megítélni, hogy a fenn-

A forradalmi térre érve, fejt a Tuillieriak palotája felé fordítá s néhány köncsepp hullt szeméből, a mint nagysága és leteésének e gyűlöletes és drága színpadát szemlélte. Midőn a vérpad lépcsőin fölfelé haladt, figyelmetlenségéből a bakó lábára lépett. „Bocsánat” — mondá teljes lélekéberséggel, — mintha csak udvaroncziához szólna. Az emelvényen egy pillanatra letérdelt, imádkozott, aztán a bárd lecsapódott, feje legördült s „éljen a köztársaság” kiáltás fogadá az életlen fejet.

Igy halt meg e királyné, ki könnyelmű a szerencse napjaiban, magasztos a szerencsétlenségben s rettentetlen a vérpadon. Ő nem volt képes egyébre, csak elbájozni, tévedni és meghalni. Azok közé tartozik — mond Lamartine — kik lefegyverzik a történettség szigorúságát, s kiket csak könyek közt ítél el az ember. Meghivatva a trónra, a francia nép a legnagyobb lelkesedéssel fogadta. Midőn Párisba bevonulását tartá, Brissac marsal, az ujongó tömege mutatva, így szólott hozzá: „Madame, ott a téren kétszáz ezer szerelmezt lát, kik személyében gyönyörködnek.” S ime most néhány év mulva ugyanazon francia nép még egy sirt sem ad neki; — mert a madaleini temetési lajstromban a következő jegyzést olvassuk: „Capet özvegye koporsójaért hét franc. —

forgó körülmények szerint hasznosabb-e azon fát, gabonát vagy pedig egyebet természetben. Szóval óhajtuk a tulajdon jog korlátlanúságát a fekvő birtokra nézve is azon határig kiterjeszteni, a meddig az a köző iránti tekintetekbe nem ütközik. — Vannak vidékeink, hol a fának ára és kelendősége oly csekély, hogy nem esoda, ha a birtokos az erdőt, tekintve még a rajtafekvő nagy adót, csak tehernek tekintsi, s ápolására gondot nem fordít. Ennek következménye a sok elsilányult gyéresz, melynek talaja sovány parlag, s alig ad említésre érdemes legelőt; míg mező-gazdászattal kezelve néha a legzebb szántóföldek válnának belöle. És míg a lapályos helyeken álló erdök létélét kényszer után biztosítja a törvény: addig a halmok és hegycsatornák állanak, az esővíz mély árkokat mos rajtuk, az aljon fekvő mezőt behordja agyaggal, homokkal, kövel; — és pusztit évről évre. Remélhető, hogy a törvényhozás megadván a talaj használat szabadságát, inkább ily helyeken alkalmazza a kényszert, vagy más uton-módon fog igyekezni azok beerdősítését eszközölni. A talaj szabadsága, midőn inkább jövedelmező gazdálkodást enged, nem csak a tulajdonost gyarapítja vagyoniilag, de egyszerűen a munkaezőnek foglalkozást nyújtván, a köznép jólétének is emeltyűjévé válik. Kétségen kívüli dolog, hogy a mely talaj gabonatermesztésre alkalmas, azon termelünk gabonát. Mindazáltal előadhatják magukat oly esetek, midőn a talajnak erdőkép való hasznosítása célszerűbbnek látszik, és ilyenkor ideiglenes mellékhasználatul és az újbilitás könnyítése tekintetéből, a talaj mező-gazdászati használatára egy időre tanácsos leend. Hasonlóképen áll a dolog oly talajon, mely tartamosan mező-gazdászatra nem alkalmas ugyan, de azt pár évig eltűri; különösen ott, a hol az ily használat a nép előtt értékkel bírván, néha nagy hasznót nyújt, s a mellett az irtási költségeket megkímélti velünk. A talaj általános megműveltetése, mint azt a mező-gazdászati használat megkivánja, nem válik feltétlenül javára a fatevényeszetnek. Igaz ugyan, hogy az ily felporhanyított talajon kezdetben pár évig szépen diszlenek a facsemeték és tetemesen növekszenek; de, előbb-utóbb, nem sokára csökken a tenyészés; a növes megakad, a csemetek silányulnak. A hátramaradás oka pedig abban rejlik: hogy a megporhanyított talajba jobban behatván a lég, a telvényt hamarabb feloldja: innét a gyors növes, de hamarabb is felemészti: innét a megállapo-

— Iszonyatos végzet!... Van-e ékesszólás, mely e néhány szó hatásával fölér?

* * *

És most szakítsuk félbe cikkeink fonalt, mert igen hosszúra nyulnék az, ha a francia forradalom minden kiváló alakjáról meg akarnánk emlékezni.

E forradalom csak öt évig tartott, de ez öt év öt század volt Franciaországára nézve. Mert e földön, oly kevés idő alatt, soha egy ország nem mutatott fel annyi tömörkedésmét, embert, jellemet, lángészt, vétket és erényt. S bámulatos, hogy ép azok, kik a mozgalom élén állottak, mindannyian áldozataivá lettek a forradalomnak. Őt év után a forradalom nem egyéb egy temetőnél, melyben minden áldozat sirjára van írva egy szó, mely öt jellemzi. Az egyike bölcsészet, a másakra ékesszólás, egy harmadikra lángész; erre bátorság, itt vétek, ott erény: de valamennyire együttesen fel van írva: meghalt a jövőért, és az emberiség napzsámosa. Egy nemzetnek — mondja Lamartine — siratnia kell halottjait, — de ne sajátja vért akkor, midőn azért folyt, hogy kicsirázassa az örök igazságot...

dás. Az erdőben pedig nem pótolhatjuk a talaj erejét, úgy mint a mezőn trágyázás által; a megakadást tehát tartani fog, míg a lehulló lomb új televény-reteget nem képezett. Ebből következők: 1-ör, hogy mezőgazdasági közbeeső termelésre csak oly erdőtalajt szabad használnunk, a mely mind növényi, mind ásványi tápalkatrészekben gazdag; 2-or, hogy ezen használatnak nem szabad igen hosszú időre kiterjednie; közönségesen 2—3 évre; 3-or, hogy a favesítés vagy ültetés ne történjék újonnan feltörött földbe, hanem az utolsó gabna közé, melynek tarlóját magásra hagyjuk, hogy így az elvett növényi táp némileg pótolva legyen; 4-er, hogy a fmagot inkább kissé sürűbben vessük (rendesen barázdába), hogy a csemeték hamarabb záródván, a televény rohamos felbomlását megakadályozzák, s lehulló lombjukkal a talajt befedjék, de azután korábban is gyérsítjük; vagy pedig 5-ör ha a sorokat ritkábbra csináljuk is (megfelelő talajt feltételezve) a zárlat belépte idejéig közzük fűvet termelünk, melyet lekaszálván vagy learatván a csemete sor mellett inkább valamit meghagyunk, mintsem azokat pár szál fű kedvéért leszabdoljuk. Ha pedig a fűnek értéke nagy lenne, ezen fűvet vigyázva ki is lehet sarlózni. A faszek távolsága különben a 2—4 ölet semmi esetre se haladja túl. Az erdőtalaj ideiglenes mező-gazdasági használatának több módja vagyon szokásban. s ezek következők: a kapás-erdő, az ortolás, és a mezei fatenyésztés. A kapás- és ortolóerdő-gazdaság között a lényeges különbség abban áll, hogy az első sarj erdőben alkalmaztatván, a tuskók sirtetlennél hagyatnak és csak a közöttük levő földet kapáljuk meg, s csak rövid ideig használhatjuk, mert a gyorsan növe hajtások árnya a további használatot gátolja; az ortoló erdőben pedig — mint neve is mutatja, — a tuskókat kiirtjuk, s a talajt addig használjuk míg azt a fennebbi pontok szerint jónak látjuk, s a favesítés csak azután eszközöljük. Midőn a vágásból a fa kitakarított, a hulladékot, rőzsét és gázt rakásokra kell hordani, a talaj földemet (gyepet sat.) felszaggatni, és az előbbi, könnyen éget rakásokkal együtt (természetesen a legnagyobb elővigyázati rendszabályok alkalmazása mellett) elégetni, s a hamut az egész téren szétszórván, úgy fogni a megműveléshez. A termelés a vidék és fekvéstől függ; különösen semmi esetre sem szabad a talajt szalmás növényekkel vagy kukoriczával kiszákmányolni. Sárga kása, tatárka, rozs és zab, vagy burgonya legjobban fizetnek. Legjobb a kapás-növényt: burgonyát és kukoriczát első évben, s a második és harmadikban a szalmás növényt természetesen. Az utolsó vetés alkalmával, mint már említém a fmagot barázda után őszel vagy pedig a tavaszi vetéssel kell elvetni. Megjegyzendőnek tartom még, hogy Németországban tapasztalás szerint a tavaszi búzának vagy rozsnak előnyt adnak az őszi fölött. A ter-

mények sorrendje, a vidéktől és az éghajlattól függ, és minden értelmes mezőgazda tudni fogja, mely természetmennyiség előjövésében legjobban jövedelmez; az erdősz feladata csak az, hogy a termény sorrend megalapításánál arra ügyeljen, nehogy a talajt igen kiszákmányolják. Legjobb a vágásokat a mező-gazdasági használatra kiszabott időre berbe adni ki, oly módon, hogy a haszonbérlok kötelesek legyenek a meghatározott terménysorrendet betartani, s utolsó aratáskor a vágást rendes kelvényvel újbolitva által adni. A kelvény nem sikerülése semmi esetre se adjon alkalmat még egy évi használati engedély megnyerésére, mert ez visszaélések szülőjévé válnék. Különösen kell arra figyelmeztetnünk az erdőtulajdonosokat, hogy pár évi jó termés varázsa által magukat elcsábítsák ne engedjék; mert a teljesen kiszákmányolt talaj azután parlaggá válik, és végre se szántóföldjük, sem pedig erdejünk nem leund. És ha valahogy sikerül is nagy ügyel-bajjal és tetemes költséggel az erdősités, lassan fog az nöni és nyomorult leszen. A növédek vesztését pedig a pillanatnyi haszon nem képes ellensúlyozni. Különbség vagyon a között, hogy megnőtt az erdő és minővé nöhetett volna. A mezei fatenyésztést az erdőtől körül oly nagy érdemeket szerzett Cotta Henrik özvegy 1819-ben indítványba. Az eszmének sok pártolója és ellenzője akadt. Mi is azt tartjuk, hogy ha erdő: legyen erdő, ha mező: legyen mező, s azért csak lényegével akarjuk némileg megismertetni az olvasót. Először a talajt a fennebbi mód szerint pár évig használjuk, azután az évi vágás területet 2—4 ölnyi távolságu sorokban, a sorokban 2—4 láb távolságu beültetjük. A közökön azután mező-gazdaságot üzünk. Ha a fák annyira nőttek, hogy a terményeknek hátrányára kezdenek lenni, a sorokban a fák felét kivágjuk, s ezen kivágásokat ismételtük mind addig, míg a területen csak annyi fa marad mint a tarlasztási időben lennie kell. Kezdetben kapás és gabna növényeket, később ha az árnyék már nagyobb, takarmánynövényeket termelünk, s végre legelőképp használjuk. Újbolítás alkalmával a sorok nem a régi helyére, hanem közbe állítatnak.

Üzleti értesítés.

— Nyiregyháza, mart. 26. Mai hetivásárunk a kedvező időjárás mellett meglehetősen élénkiségre mutatott. A termény-piaczra helybeliek és vidékiek egyaránt sok életet hoztak s nagyobb részt szilárd áron el is kelt. — A sertéspiaczra behajtott szépszámú süldőkből néhány száz darab elkelt s azonnal fel is szállítottak Pestre. — Széna és nád igen sok hozatott be s az elsőre még vidéki vevők is nagy számmal jelentkeztek. Időjárásunk: néha boros, de többnyire szép verőfényes tavaszi napok, míg éjjel

rendesen oly hideg van, hogy reggelre a vizet gyenge jég kéreg borítja.

— Debreczen, márcz. 26. A gabonauzlet és héten nem változott; készlet hiány miatt nagyobb forgalom nem fejlődött ki; s az árak is változatlanul maradtak és pedig buza 4—4 frt 40 kr; rozs 2 frt 50—60 kr, árpa 2 frt 20 kr, zab 2 frt p-mérőnkint; tengerit sokat szállítottak a piacra, ezért lejebb is ment az ára; köblinkint 5 frt 30—50 kr ért kelt el. — Szalonna e héten jobban keresett volt, elkelt körülbelül 300 400 mázsa, 27—28½ frt mázsánként. — Az idő sehoggy sem akar tavasziasá s melidülni; naponkint száraztó hideg szél fu; az éjjel már nem volt fagyás; s a melegméro reg. 7 órakor 3, d. u. 2 órakor 10 fokot mutatott.

— Pest, márcz. 21. Az időjárás e héten is tavaszias volt, a hét vége felé azonban hideg szél fujt és egy kevésbé hó is esett. A vetések állása eddigelé panaszra nem szolgáltat okot, a kitéleés még a repczére nézve is kielégítőnek mondható.

A nyiregyházi gabnacsernokban

jegyzőkönyvileg beigtatott terményárak o. értékben.

Alsó ausztr. mérő szerint	Súlyfonton-kint	Márcz. 26.	
		leg-alatt	leg-fent
Buza	00—00	3.20—4.50	
Kétszeres	00—00	0.00—0.00	
Rosz	80—81	2.50—2.60	
Árpa, serfözésre	00—00	0.00—0.00	
táplálékra	70—00	2.10—0.00	
Zab	50—00	1.75—1.80	
Kukoricza	00—00	2.40—2.50	
Bab	—	2.50—3.20	
Köles	—	2.35—2.50	
Bükköny	—	0.00—0.00	
Mák	—	0.00—0.00	
Repeze	—	5.50—5.75	
Lenmag	—	5.25—5.50	
Vörös Lóhere	—	0.00—0.00	
Luczerna	—	00.0—00.0	
Virágolaj, mázsánként	—	28.—29.	
Szesz, magyar itcze	—	18—18½	

Értéktárgy- és váltó-árfolyam

a bécsi cs. k. nyilvános tőzsdén márcz. 26.

	Penzbeli árfolyam o. é.
5% metalliques	61.40
5% metalliques május és nov. eső kamattal	61.40
5% nemzeti kölcsön	71.50
1860-iki államkölcsön	97.75
Bankrészvénnyek	726.00
Hitelrészvénnyek	290.40
London	124.15
Ezüst	121.00
Cs. kir. arany	5.85½

HIRDETÉSEK.

Kiadó lakházak.

Nyiregyháza a Tokaji-utcán 383- és 224-ik szám alatti tágas lakszobákkal ellátott kétrédbeli ház folyó évi Szt-Györgynaptól fogva haszonbérbe kiadó.

A feltételek iránt tudomást szerezhetni a tulajdonosnál Szarvas-utcán 11. sz. alatt.

(XXXI) 3—2

Nyiregyháza
Bodnár István
 784-ik számú házánál
 a belpiaczon
 nagyobb mennyiségű
tehenrépa
 jutányosan eladó.